

korte mededelingen

Tweede broedgeval van Brilduiker in Nederland

Op 1 juli 1986 namen Koos Dansen en Lode-wijk Rondeboom op het kleine landgoed 'Hunderen' bij Twello (tussen Apeldoorn en Deventer) een wijfjesbrilduiker met jongen waar.

Op 3 juli 1986 kon ik deze waarneming bevestigen, toen ik in de meest westelijke uithoek van het landgoed in de donkerte van wat overhangende takken een wijfjesbrilduiker met maar liefst vier bijna vliegvlugge jongen ontdekte.

Het dichtst bij ons land gelegen broedgebied bevindt zich in Sleswijk-Holsteln. De laatste jaren worden er gedurende het broedseizoen steeds vaker Brilduikers waargenomen. Onder de Steile Bank bij Gaasterland verblijven 's zomers tientallen exemplaren om er te ruilen. Ook vanuit het rivierengebied komen regelmatig zomerwaarnemingen.

In 1985 ontdekte Adri Hottinga een wijfjesbrilduiker met zeven jongen in een kolkje in de uiterwaarden bij Welsum (Het Vogeljaar 33 (6) : 296).

In 1986 waren de verwachtingen hooggespannen, want tot ver in het voorjaar werden er Brilduikers waargenomen in de Welsumerwaarden, de uiterwaarden bij Deventer, de Lazaruskolken bij Deventer en het landgoed 'De Dijkhof' bij Twello. Al deze gebieden liggen dicht bij het landgoed 'Hunderen', zodat het broedgeval daar niet geheel onverwacht kwam.

■ Piet Schermerhorn
zie ook 'Gelders Landschap' nummer 4, 196 en 'Vlker' 4 (1) : 9-12.

Siberische Braamsluiper te Rotterdam

Op 10 januari 1987 vond ik om 19.00 uur in het trappenhuis van mijn flat in Ommoord een klein vogeltje. Bovenzijde bruin, onderzijde grijs, buitenste staartpennen wit. Omdat ik niet wist met welke vogelsoort ik hier te maken had heb ik de heer Jaap Taapken opgebeld, maar telefonisch kwamen wij niet veel verder.

Op 11 januari 1987 stierf het vogeltje. Op 12 januari daaropvolgend heb ik het vogeltje aan de heer H.F. van der Lee te Numansdorp laten zien.

De heer Van der Lee noteerde de volgende gegevens: lengte 12 cm, vleugellengte 61½ mm, 2de tot en met de 7de slagen even lang. Daaropvolgend heeft de heer Van der Lee twintig minuten lang met professor dr. K.H. Voous getelefoneerd. Maar telefonisch kwamen óók zij er niet uit.

Prof. Voous adviseerde mij het dode vogeltje op te zenden aan de heer C. Roselaar, Insti-

tuut voor Taxonomische Zoölogie (Zoölogisch Museum), postbus 20125, 1000 HC Amsterdam, ter determinatie. Inmiddels waren wij wel zo ver gekomen dat wij wisten met een *Sylvide* te maken te hebben. Maar ik was zo nieuwsgierig geworden dat ik het dode vogeltje er zelf die volgende ochtend heb gebracht.

Na een uitgebreid onderzoek (wegen, meten) en gesnuffeld in talloze vogelboeken kwam de heer Roselaar na zo'n 45 minuten tot de slotconclusie dat het een Siberische of Oostelijke Braamsluiper (*Sylvia curruca Blyth*) was, die bekend is uit de omgeving van de Russische stad Tomsk en oostelijk van deze plaats. De Braamsluiper heb ik geschonken aan de wetenschappelijke collectie van het Zoölogisch Museum te Amsterdam.

■ J. Hofman, Eliotplaats 48, 3068 VJ Rotterdam.

Diazinon: Amerikaanse regering komt met halve maatregelen terwijl steeds meer vogels sterven

De milieubeschermingsorganisatie ('Environmental Protection Agency') heeft een nieuwsbrief verzonden om registratie van het gebruik van deze stof op golfbanen en grasboerderijen af te schaffen.* Men was tot actie overgegaan, vanwege bewijs, gebaseerd op laboratoriumonderzoeken van toxiciteit voor verscheidene soorten vogels en vanwege bevestigde sterfgevallen van grote aantallen vogels van een aantal gespecificeerde soorten op plaatsen verspreid over de gehele Verenigde Staten en Canada.

Andere toepassingen van diazinon, inclusief gebruik in grasgebieden, zullen toegestaan blijven, en tevens zullen er gegevens hierover worden gevraagd voor registratiedoeleinden. EPA's beoordeling van acute toxische studies geeft aan dat diazinon zeer giftig is voor vogels en dat resten die overblijven ten gevolge van gering of verminderd gebruik, nog steeds giftig zijn.

Zestig dode vogels werden bij het agentschap gerapporteerd, voorafgaand aan de publikatie van het Special Review-artikel in januari 1986. In vervolg op de publikatie van dit geval, werden nog eens 26 gevallen van dode vogels gerapporteerd.

De sterfgevallen kwamen gedurende alle maanden van het jaar voor, verspreid over de gehele Verenigde Staten en Canada. Twintig sterfgevallen van de oorspronkelijk zestig gevallen vonden plaats op golfbanen en twintig andere gevallen in andere grazige gebieden. In mei 1984 kwamen 700 Witbuikrotganzen om op een totale populatie in de staat New York van 2500 door vergiftiging door diazinon op een Newyorkse golfbaan.

Voortgezet gebruik van diazinon werd door

EPA aangeduid als een gevaar voor de instandhouding van de soorten die gevaar lopen, waaronder de Hawaïigans en de Mohave Tui Chub.

Achtendertig groepen en individuele personen hebben een hoorzitting voorgesteld om een discussie te kunnen houden over het EPA-voorstel. Deze 'trek aan de bel'-actie zal worden voortgezet tot de rechter actie onderneemt om het gebruik van diazinon te verbieden. Ondertussen maakt Ciba-Geigy aan EPA bekend, dat ten gevolge van een lage dosis van diazinon, experimenteel toegepast op een golfbaan bij Washington, nadat de EPA bekend had gemaakt dat het gebruik van diazinon geheel moet worden gestopt, 85 Smienten werden gedood.

De toegepaste hoeveelheid was 2 lb (0,9072 g) diazinon per acre (Eng. acre: 4.047 m²), gevolgd door 5 inches (cub. inches: 81,985 m³) irrigatiewater.

Er waren diazinonresten in het gras van 67 delen op een miljoen na de irrigatie, en de Smienten die zich voedden met het gras op de golfbaan, stierven.**

De onderzoeker die door Ciba-Geigy was opgedragen om het experiment uit te voeren, was Ron Kendall, directeur van het Institute of Wildlife Toxicology aan de Washington Universiteit en schrijver van 'Assessing the Effects of Pesticides on Wildlife' ('Beoordeling van het effect van pesticiden op het leven in het wild').

Ciba Geigy's rapport aan de EPA gaf aan dat recent uitgevoerde experimenten met de gereduceerde 2 lb/acre (0,9072 g/4.047 m²) hoeveelheid niet de dood van Canadese Ganzen, zangvogels en watervogels tot gevolg had gehad.

Ann Tattersall & Mary O'Brien in 'The Journal of Pesticide Reform', winter 1987:19.

* Office of Pesticide Programs, Environmental Protection Agency, 1986. Intent to cancel registrations and denial of applications for registration of pesticide products containing diazinon: Conclusion of Special Review. Federal Register 51:190 (October 1986).

** 'Low dose diazinon golf course test results in kill 85 wigons'. Pesticide and Toxic Chemical News, 28 november 1986, bladzijde 18-19.

Bondsrepubliek opent uithollingsprocedure Vogelrichtlijn

Volgens een bericht in 'De Nederlandse Jager' 109 (5) zijn met ingang van 1 januari 1987 in de Bondsrepubliek Duitsland, Zwarte Kraai, Ekster en Vlaamse Gaai volledig beschermd. Het betreft een uitvoering van de EG-Vogelrichtlijn, die sinds 1981 in werking is.

Naar aanleiding hiervan zijn veel protesten gerezen. Dit heeft ertoe geleid dat de Bondsregering de Europese Commissie heeft verzocht om deze vogels op Bijlage II/2 te plaatsen. Daarmee zouden deze soorten in bepaalde aangegeven landen bejaagbaar worden gesteld.

Mondiaal Alternatief (EEBV-Project) heeft

naar aanleiding hiervan een schrijven gericht aan de Directeur-Generaal van de Commissie Milieubeheer & Consumentenbelangen.

De stichting wijst erop dat bij honorering van het Duitse verzoek de weg wordt bereid naar opname van allerhande 'schadelijk' bevonden vogels op deze lijst. Het gevolg hiervan zou dan kunnen zijn dat overheden niet (meer) zullen investeren in onderzoek naar ecologisch verantwoorde preventie van schade door vogels. Het is niet ondenkbaar dat het gebeuren in West-Duitsland is opgezet om de verplichtingen van de EG-Vogelrichtlijn ineffectief te maken.

P.M.

Opnieuw vergiftigingen van stootvogels rond Susteren

Een nieuwe golf van vogelvergiftigingen houdt sinds enkele weken (Limburgs Dagblad van 13 februari 1987) de gemoederen rond Susteren bezig. Er werd een vergiftigde Rode Wouw in het IJzerbosch gevonden en in de bosgebieden rond Susteren, Nieuwstadt en Echt, maar óók in de Zelfkant, worden met de regelmaat van de klok vergiftigde stootvogels gevonden. Op 12 februari werden op de Susterse Heide nabij de Pissermerweg nog twee dode Buizerds gevonden. Volgens het Centrale Diergeneeskundig Instituut te Lelystad is in de eerste onderzochte gevallen aangetoond dat het landbouwgif parathion is ge(mis)bruikt.

Bij het Cresthotel te Born werd zelfs een dode Buizerd aangetroffen en drie stuks bij het spoorwegemplacement van Susteren. Ook in Maasbracht en Echt zijn tussen december 1986 en midden februari 1987 ettelijke vergiftigde vogels gevonden.

De Duitse vogelbeschermers uit het in Duitsland aansluitende grensgebied maakten melding van dode vogels, onder meer drie dode Ransuilen en een Vlaamse Gaai doorzeefd met hagel. Ook in het grensgebied bij Schalbruch worden opmerkelijk veel dode vogels aangetroffen. Door het op kaart brengen van alle vondsten, zowel op Nederlands als Duits grondgebied, hoopt men de vergiftigingsbron te kunnen lokaliseren.

Jachtraad positief over verjaging en schieten van vogels ingeval van schade

De Jachtraad reageert positief op de regeling voor het verjagen en schieten van de Roek, Rotgans, Brandgans en Kleine Rietgans in de periode dat deze dieren schade kunnen veroorzaken aan landbouwgewassen.

De Jachtraad heeft 6 februari 1987 minister ir. G. Braks (Landbouw en Visserij) desgevraagd een advies gezonden over de ontwerp-regeling vergunning jacht op vogels. De regeling is mede gebaseerd op de EG-Vogelrichtlijn.

Op grond van de voorgelegde regeling kan de

minister van Landbouw en Visserij, ter voorkoming van belangrijke schade, vergunning verlenen voor het hanteren van het geweer bij be- en verjagingsacties. Vanuit landbouwkringen is verzocht om afdoende maatregelen ter voorkoming van grote schade.

De Jachtraad bepleit dat het aantal ganzen, dat op een vergunning geschoten mag worden wordt beperkt, en benadrukt dat het hier dient te gaan om gecontroleerde, preventieve vergunningverlening.

De Jachtraad is voorts van mening, dat deze regeling te zijner tijd deel zal moeten uitmaken van een integraal ganzenbeleid.

Persbericht nummer 37 van de Jachtraad, 6 februari 1987.

Jagers schieten watervogels in wak

De rijkspolitie heeft op 13 januari 1987, in gezelschap van vier gastjagers, een jager uit IJsselmuiden aangehouden. Het vijftal joeg op watervogels in een wak in het zandgat tussen Oosterzee en de rijksweg A50. Toen de politie de jagers aanhield hadden ze inmiddels met hagel veertig Meerkoeten en vier Wilde Eenden doodgeschoten. Tegen de vijf personen is proces-verbaal opgemaakt vanwege onsportief schieten.

Nieuw Kamper Dagblad, 14 januari 1987.

Toename van Visdief en Dwergstern op De Hooge Platen

Visdiefjes en Dwergsterns namen op De Hooge Platen toe van respectievelijk drie broedparen en twaalf broedparen in 1978 tot duizend broedparen en honderdvijftig broedparen in 1986.

In het voorjaar 1987 wordt aandacht geschonken aan de aanleg van een ruime schelpenbank omgeven door een solide ringdijkje. Voor deze werkzaamheden zijn vrijwilligers nodig die in de weekeinden willen deelnemen aan het beheerswerk.

Op de hieronder staande dagen is het vertrek van de vrijwilligers om 10.00 uur aan de uitwatering Nummer Een en om ongeveer 16.00 uur is men weer terug: zaterdag 25 april en 2 mei en zondagen 5 april en 3 mei.

Nadere inlichtingen bij: R. Beijersbergen, De Millia-nostraat 28, 4511 HM Breskens, 01172 - 1809.

Rotganzen hadden in 1986 slecht broedseizoen

Het broedseizoen 1986 is voor de Rotganzen dramatisch verlopen. Minder dan 1% van de waargenomen Rotganzen op hun foerageerplaatsen op de Waddenzee waren eerstejaars jongen. Gedurende de laatste zeven jaar lieten alleen de jaren 1982 en 1985 een goed broedseizoen zien. Geen andere ganzensoort laat zulke enorme fluctuaties in de broedtijd zien. Mogelijke oorzaken die het aantal grootgebrachte jongen kunnen beïnvloeden, zijn de invloeden van sneeuw- en ijs-

condities, het overstromen van de kolonies met de nesten en Poolvossen als predatoren gedurende de broedtijd in Siberië.

Peter Prokosch: No Offspring from Brent Geese in 1986. Wadden Sea International 1986 (3) : 6. Contactadres voor Nederland voor inlichtingen over dit tijdschrift: Karel van der Zwiep, 'Het Waddenhuis', postbus 90, 8660 AB Harlingen, 05178 - 5541.

Vakantie in Zuid-Frankrijk

In Zuid-Frankrijk organiseert de organisatie APARE (Association pour la Participation et l'Action Régionale) een soort werkkampen die voor Nederlandse natuurliefhebbers de moeite waard zijn. Het gaat om projecten als de restauratie van kapelletjes uit de 12de eeuw, het uitzetten van voetpaden, het schoonmaken van rivierbeddingen, het toegankelijk maken van oude kastelen en het restaureren van schaapskooien in de bergen. Vaklieden zijn aanwezig; het is voldoende als men een beetje de handen uit de mouwen kan steken.

Bij deze projecten werkt men 's morgens van maandag tot en met vrijdag, zodat men 's middags en de weekenden vrij is. De kosten van verblijf, maaltijden en onderdak zijn voor rekening van de organisatie. Men betaalt wel zelf de reiskosten en Ffr. 350 (± f 125,-) voor de verzekering. Men wordt ondergebracht in een gebouw, dat door de gemeente beschikbaar wordt gesteld of in tenten. Alle projecten liggen in de Provence, oostelijk van Avignon.

Deze werkkampen bieden een prachtige gelegenheid om voor zeer weinig geld kennis te maken met de natuur van de Provence. De werkkampen worden gehouden in de maanden juli en augustus.

Boekjes met alle informatie kunnen worden aangevraagd bij APARE, 103 rue des Infirmières, 84000 Avignon, Frankrijk, tel. 90.85.51.15.

Sprinkhanenbestrijding

De Europese Commissie heeft onlangs 650 000 Ecu* vrijgemaakt om direct te kunnen optreden in geval van een nieuwe sprinkhanenplaag in Afrika.

Met dit geld, dat voorlopig achter de hand wordt gehouden, kunnen insecticiden gekocht worden en vliegtuigen voor de verstuiting daarvan worden gehuurd alsmede andere onkosten, die bij zo'n operatie komen kijken, worden betaald. In 1986 zijn reeds wolken van sprinkhanen voorgekomen in streken van Afrika die al zwaar door droogte en hongersnood geteisterd zijn.

De Europese Gemeenschap die in september 1986 een noodplan lanceerde om de Afrikaanen te helpen de sprinkhanen te bestrijden, heeft voor dit soort acties alleen al dit jaar 10 miljoen Ecu uitgegeven.

Uit 'Eurofocus' 39/86:6.

* 1 Ecu = f 2,36 of Bfr. 43.34.